

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus, Dissapte 4 de Setembre de 1897

Núm. 3.359

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes	Pias.	3.50
6 mesos		18.00
1 any		32.00
Extranger y Ultramar		7.00
Antells, a preus convencionals.		

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibrerias d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publiquin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, número 80, prop à la plassa de Catalunya

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

MALALTS DELS ULLS

Lo **DOCTOR BIADA**, oculista del Hospital del S. C. de Barcelona, ex-que de clinica y ab titol de las universitats de Berlin y Wurzburg, ex-ajudant dels Drs. Wecker y Landolt de París.

Reb en CONSULTA à Reus, tots los diumenges y dilluns de 9 à 12 y de 4 à 5. Arrabal alt de Jesús, 38, sobre 'l Correu.

Los demés dias à Barcelona, Claris, 44, cantonada à la Gran Via, de 11 à una y de 4 à 5.

SECCIÓ DOCTRINAL

La institució moderna y el Regionalisme

Senyors:

Aquell filòsof de la antiga Grècia, que preferia un animal instruit à un home ignorant, y deya que un home sense instrucció no era més que una pedra inanimada; havia estudiat molt à fondo el cor humà y coneixia tot l'alcans y tot el poder de la instrucció: ella es l'aliment del esperit com el pa es l'aliment del cos, y tots els esforços dels sabis preceptistes de la humanitat, deuen convergir à dotar al home d'aqueix aliment, procurant que sia pur, natural y abundant. La instrucció es el basament de la Societat si la Societat està avuy agitada es perque no paheix be l'aliment del esperit y s' trova enfebrada y neguitosa.

Avuy tenim la nació espanyola confurbada; la garrida y gemada perla de las Antillas no pot engolar la sanch que demant d' ella vessa una guerra fatidica, las floridas Filipinas cauhen vensudas, xopas en sa propia sanch y en la de la patria que s' escola; la misèria truca à la porta de nostres hisendas, y la mort esfèridora arreballa de la llar de nostres jornalers y de nostres pagesos els fills sanitosos, els puntals de las familias, pera durlos à batrers estoicament à paisos llunyans y poch hospitalaris malgrat la civilisació, la pau, la llibertat.

¡Ah! Senyors! quin afront més gran constituïhen per nostra època que s' creu tant perfeccionada, aqueixas llyuyas infernals nascudas à la sombra del progrés y de la somiada germanó dels pobles!

Els grans sacerdot de las ideas regeneradoras modernas, predican el cultè de una Patria sola pera tots los homes, de un idioma comú, d' unes lleys úniques que igualin à tothom à cops d' espasa, y els pobles els hi responen ab crits y údls de guerra, ab xiulets de balas ab espatechs de canons y bombas. Y es que aqueixos plats son encara massa forts pels pahidors intellectuals de nostra generació, no deuen de cap manera imposarse à crits las ideas humanitàrias, sino ferlas despertar del cor del home desde sos més tendres anys per medi d' una ensenyança à propòsit.

Quan no es oh no solzament en las terras caldejadas no nostres darreras colonias ehont s' ha estès aqueixa llyuyta esglayadora de germans contra germans, d' homes contra homes; no es solzament en paisos poch civilisats encare, en el cor de la Europa que ha esbergit pel mon sos usos y costums, sas lleys y sas creencias, son sapigner y sos ideals, y fins els seus erros y els seus defectes; el cor d' aqueixa mateixa Europa han nascut com nous soldats de Cadmo dos

exèrcits contraris que han tacat ab sanch humana, el bressol de la civilisació, la font de la filosofia, la terra florida y sagrada del art y del heroisme, tornant eynas fraticides la creu y la mitja lluna, la Biblia y el Koran, sense que la vella, la decrepita Europa pogués imposar la pau per la seva autoritat. No s' ha gosat mourer de por de que al fregar ellas ab ellas las armás que de tant temps te amagatzemadas se li vessés un regalim de pólvora que s' podia encender... perque aixó de las guerras, fa com lo cotó s' encenen solas.

¡Y saben, senyors, lo que significan aqueixas llyuytas encarnissadas y pahorosas? significan els últims esforços de las institucions y las ideas vellas que bregan desesperadament ab las ideas y las institucions novas; els seus incentius son las instruccions y educacions deficientes ó mal ministradas, els enfts de llibertats mal compresas, de somnis de cosmopolitisme poch estudiats, d' aspiracions justas més poch definides d' envejias y racunias de pobles, d' odis de rasses y de creencias que encara cercan lo cor dels homes, y els allunyan uns de altres com si fossin enemichs à mort...

May la ciencia Social havia sigut tant còneguda, tant estadiada y difundida com en nostres dias; mes aqueixa Ciencia te molt de la alquimia de la Edat Mitjana. També ella busca la fórmula màgica del or, del or de la veritable germanó dels homes de tot lo mon, y no la trovarà, oh no, ab lleys absorbents y centralisadoras, ab la creació sempre artificiosa de grans potencias, ab la adoptació obligatoria d' una llengua única. Aixó vindrà, pues vindrà pels seus passos contats, pel camí legal de las evolucions, el dia que ls homes per sa instrucció y per sa educació sigan lo que deuen ser. lo que ls hi exigeix que sigan la seva innegable superioritat intelectual que tant y tant per demunt ls sixeca dels demés sers de la creació.

¡Las grans potencias! Grans serian de debó si haguessin crescut per la sola voluntat de sas regions confederadas, y no per la forsa brutal d' unes armes victoriosas. El cor del home aborreix aqueixos grans poders artificials; per qué no se l' hi ha de prodigar una instrucció que no li torsi per res els sentiments del seu cor? Per qué s' ha de donar tant poca importancia à la educació del home, si mes tert te de ser responsable dels seus actes, dels quals ne respón fins ab la seva vida?

Pregunteu à Irlanda si li plauhen los tractes de Inglaterra, à Ungría si s' trova be dintre d' Austria, à Polonia si li prova l' ayre de Rússia, à la Alsacia y La Lorena si viu à gust en Alemanya y nos respondrán ab sos sospirs y sas llágrimas. Feu semblants preguntes als petits estats co-hindants ab Turquia, y vos contestarán ab un rugit de fonda rencunta, preganteu à Grècia, y la veurém aixecarse cars signant enmagrada demanantvos vostra ajuda generosa!

¡Las grans potencias! No es joh! no lo que fa las nacions grans, la xifra de sos soldats, la extensió del

seu territori, la riqueza de sas possessions nosaltres els homes d' avuy ja no ens ficém ab aqueixas grans sas tan petites; nosaltres medim els pobles pel seu nivell intelectual, per las llibertats que disfrutan, y més que per aixó, pel paper que jugan en aqueix grandios drama anomenat «La Civilisació.» Nosaltres creyém que com mes petit es un estat, més perfecta pot esser sa organissació, perque vejem tots els dias, que com més reduhida es una familia, ab tanta més armonia viu, per regla general. Creyém també que com més amplias y generosas sian la sévas lleys, més amor li durán sos habitants, perque en la familia, el pare es més estimat quant menos rigor usa ab sos fills y creyém finalment que quant més demócrata sia la autoritat que el regeixi més tranquila serà la seva existencia, puix la pau y la tranquilat son el destí del home; neixer, disfrutar del goig de viurer, y morir naturalment pera cedir el lloch à un altre que pogí à gosar de la vida; tal es el destí material del home, com el de tot ser orgánich.

A cops de canó s' han forjat las grans potencias, los cops de canó s' desferán algún dia, en plena llum del Sol, pera no juntarse may més, malgrat todas las ambicions de tots los dictadors de las etats vinentas. A la patria gran, forta armada fins à las dents, succuirà la patria petita, natural, feta per l'aplech voluntari de distins pobles germans per sa manera de pensar y de sentir, per la topografia del seu territori y sobre tot per la llengua natural que parlin. Llavors, no s' tindrán de publicar lleys que cridin als homes pobres al combat, per forsa, ni per disort; un enemich envejós posa en perill la santa llibertat d' una d' aqueixas regions: las demés correrán à salvarla com un aixamada abellas que véu el seu buch en perill; hi anirán sí, de bona voluntat com à germanas valentas. Llavors, no hi aurá cap colonia que s' azequi en armás contra la metropoli, demanant à foch y à sanch treidors desde sas maniguanas impenetrables; una lligítima cada cada per un grapat de sigles de vida marital ab la malteixa. No s' venrà tampoch cap estat que s' oregui en dret d' imposar per las armás, el seu domini sobre altres nacions més petites, perque no més al probar de ferho, s' azejarán com un sol home tots els estats de la terra, y aplanarán al envejós aburrit sota la llamborda de la indignació com una serp verinosa.

Mes, senyors, poch adelantarem en la part moral del home, si no procurém per tots els medis ferli la instrucció agradable, comprensible y profitosa. Mentres la moral de las escolas estiga basada en principis de Teodicea arcaica, mentres la idea de Patria, representi als noys no més una llarga lista de guerras, de conquistas, de morts y naixaments de personatjes, d' opresions y de tiranias y revenjas, mentres els prediquem que foren grans homes els ambiciosos, acaparadors del mon, mentres s' els administri els migrats co-neixaments de las ciencias que avuy se ls hi dona, y als pochos anys s' els lligui à un treball manual pesat y antipatió com un matxo termat à una sinia ab els ulls tapats, no podém esperar que floreixi, ni arribi la noble idea de la patria universal aqueixa idea grandiosa que nostra joventut porta clavada al front com un Deu immortal. D' aqueixos erros, d' aqueixas deficiencias d' educació neixen bona part dels mals asquerosos, que com à cranchs devoradors cubreixen el cos de nostre sigle, donantli una agonía esgarrifosa. La idea de la patria en l' home d' avuy, obert de potencias, senyor dels elements, posseidor de molts secrets de le mare Natural, no pot ser artificiosa com en els sigles passats, sino natural y espontánea, basada en el amor egoiste d' ell mateix, del que te à sa familia, à sas llibertats, als sers que estima, als que

'l rodejan y tracta, als que parlan sa mateixa llengua, després d'aqueixa idea de Patria tant natural y tant lògica la de la *Patria Universal*; neix triomfalment ella sola, com allà en els temps dels somnis y de las ficcions grandiosas de la Mitologia, nasqué Venus de la espuma de les onas.

Devém fer comprendre als noys gráficamente lo que es nostre planeta, ferlos assaborir els goigs del estudi, ben metodisat, donarlos á comprendre que aixís com las pagodas, las iglesias, las mesquitas y las sinagogas son els temples dedicats pe 'l home á son Deu y abstracte que está en tot y per tot, y més que en lloch en la consciencia; aixís mateix las escuelas, els tallers, y las fábricas son els temples dedicats á la Sabiduría y al treball que estant en tot y per tot igual que Deu. Els farém tenir molt amor á la familia per ell constituída y d'ella dimanat, á la regió, al estat, al mon en pés; y aixó no ho farém per medi de imposicions preceptuosas, sino despertant en ells la lley natural perque vegin brillar desde 'l Sinahí resplandent de sa inteligencia cultivada, las novas Taulas de la Societat moderna, lo Decálech revelat per la veu poderosa de la Fraternitat. Farém també que prefereixin lo treball y la vida en la seva regió, perque mes honrates 'l home com mes lley porta als sers que 'l rodejan, no 'ls posarém imatjes avuy caducadas, ó desfetes com glops de fum, del Bé y 'l Mal, no 'ls predicarém tormentos ni plahers mes enllá d'aqueixa vida; el cástich positin del home deu ésser el penediment del seu mal procedir, despertat com un rosech terrible en son cor, per 'l extranyament de la Societat per ell ofesa.

(S' acabarà)

La cuestió del pá

Pochs anys lo pá havia experimentat una puja tan notable com enguany. A Espanya ha sigut de més tristas consecuencias l'encariment d'un article tan necessari y de tan de consúm, per havernos ensopegat en un any desastrós per l'agricultura, al mateix temps que 'ns ha trobat agobiats d'impostos nous y recórrechs de guerra, y trobarse 'ls pobles sense joves, sense fruyts y sense diners.

No obstant, en mes ó en menos per tot Europa s'estant tocant las tristas consecuencias d'aqueix encariment; consecuencias que tocan á tothom menos á alguns magatzemistas que han realisat grans ganancias ab la venda de sas existencias de grans.

Molta gent, y fins molts periódichs iluistrats, han caigut en la vulgar preocupació de dir que la puja del pá se deu al haver anat malament la cullita del blat. Aixó es un error manifest. Segons datos autorisats, la cullita d'enguany, á Espanya y en la majoria dels paissos d'Europa, la cullita ha estat superior á la del any passat, y no ha tingut res de migrada. En segon lloch, no 's pot deure á aquesta causa per la senzilla rahó de que las principals cullitas encare s'han de fer. La puja del blat se deu únicament al acaparament dels grans magatzemistas.

A Fransa, que es lo país hont se cull mes blat, en relació ab la extensió de la terra, s'está tocant també los resultats d'una gran puja en lo preu del pá, tant, que 'l Consell Municipal de París se veu precisat á adoptar series midas perqué puguin comprar pá las classes pobres, consistentes en procurar blat á un preu relativament barato ó repartint grans cantitats de bonos en pá á las familias mes necesitadas.

Heusaquí un estat comparatiu dels paissos que mes grá produheixen.

Fransa, 80 milions d'hectólitres; Alemanya, 40 milions; Russia, 85 ó 90 milions; Italia 45 ó 50 milions; Inglaterra, 28 milions; Austria, 30 milions; Espanya, 60 milions; Estats Units, 170 milions: (en una terra 16 vegades mes gran que Espanya); las Indias inglesas, 80 milions; 'l Australia, 15 milions. Deu considerarse que 'l cultiu del blat s'extent par tot lo mon, y que fora de contats paissos, tots ne cullen pera la exportació.

Nosaltres acabém de fer la cullita y se 'n farán d'altres en aquest mes, en lo vinent y encare en los que vindrán en tot 'l univers. Aqueixa rotació de la cullita del blat es molt curiosa y digne de saberse de memoria.

Héusela aquí.

Per 'l Agost se cull lo blat en Inglaterra, Bélgica, Holanda, Alemanya del Nort, Dinamarca, Polonia y América, extenentse en una llarga zona á dreta y esquerra de la línea de la frontera entre 'ls Estats Units y 'l Canadá.

Pel Setembre, al Nort del Canadá y 'l Japó, Noruega, Suecia y Escocia.

Pel Octubre, en la Russia septentrional y 'l alta

Siberia shont de cada dia va extenentse mes son cultiu.

Pel Novembre, en la Bolivia, Perú y 'l Ecuador.

Pel Desembre, en la Birmania y en 'l Africa del Sud y en los Böers, lo país de las minas d'or.

Pel Janer, en la República Argentina, Chile, Australia y Nova Zelandia.

Pel Febrer, en las Indias Inglesas y en lo Japó meridional.

Pel Mars, en 'l alt Egipte, Arabia y 'l Sud de la India.

Pel Abril, en Méjich, Antillas, baix Egipte, Menopotania turca, Persia, Siria, etz.

Pel Maig, en los Estats-Units del Sud, Texas, Florida, China, lo Japó central, etz.

Pel Juny, casi en tota Europa mediterránea, Espanya, Italia, Grecia, en los Estats-Units del centre, desde la Lluçiana, fins al Missouri, y en tot lo Far-West.

Pel Juliol, en tots los paissos temperats com la Fransa, 'l Alemanya del Sud, 'l Austria, la Rumania y la Russia meridional.

Per aqueixa llarga enumeració de cullitas incessants y ab los poderosos y rápits elements de transports ab que avuy compta 'l comer, ben clar se veu que no podria faltar may pá en cap país hont la cullita del blat hagués estat esguerrada, pero 'l alt comer, los acaparadors ho disposan d'altra manera y á troch de fer ells un bon negoci, permetin que falti aquest element al mercat y 'ls pobles en determinadas épocas tingan que pagar lo pá á un preu exorbitant.

Tal es la cuestió que avuy preocupa á casi todas las nacions d'Europa.

J. A.

Reus, 3 Septiembre, 1897.

CRÓNICA REGIONAL

OBSERVACIONES METEOROLÓGICAS del día 3 de Setembre de 1897

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d'observació	BARÓMETRE aneroide	GRAU d'humiditat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER particular
9 m.	759	78		4.8		
3 t.	759	69			Nuvol	

HORAS d'observació	TEMPERATURAS			VENTS	NUVOLS	
	Maxima	Minim.	Term. tipo	direccio	classe	can
9 m.	Sol. 38	18	24	O.		0.6
3 t.	Sombra 39		27	O.	Cir. un	0.6

En lo present número comensém á publicar la conferencia «La educació moderna y 'l Regionalisme» que nostre amic lo jove y excelent escriptor en Mánel Mariuel lo donà en 'l Ateneo Obrero de Sant Andreu de Palomar.

Encare que en algun punt no estiguém del tot conformes ab 'l opinió del conferenciant, lo treball resulta sumament profund é interessant, per la molta y bona doctrina que conté.

Los pastores tornan á fer de las sevas, surten y entran á la hora que volen, van sense esquella ó ab esquella que no toca, prenen herba y no solzament herba sino garrofas, allí hont los dona la gana, y 'ls guardas res, com si tal cosa, veuhen entrar los remats després de la posta de sol, troban als pastores ab carretadas d'herba y senallas de garrofas y passán dias y dias y sense fer una sola detenció.

A Reus tenim unas Ordenansas que dihen alguna cosa sobre los remats: lo Reglament de guardia rural de la nació també 'n parla, pero per lo vist los guardas rurals de Reus ho ignoran tot y no hi ha en la Casa Consistorial qui 's vulgui interessar per la policia rural mes descuidada que may.

Ahir el vespre vam tindre 'l gust de veure en los aparadors de casa Miquel Ventura uns cuadros que cridavan fortament 'l atenció.

Son del jove pintor Hortensí Güell, ferm soldat del modernisme, y en quins cuadros segueix las novas tendencias que en art, venen de fora y que aquí á Catalunya han trovat eco.

L'hú es una atrevida nota á ple sol, un estudi d'un camp ab socas, molt ben vist; 'l altre una tendre y mística nota blanca d'una entrada de convent ahont s'hi sent la tranquilidat de la vida del Claustre.

Rebi nostra mes coral enhorabona 'l aprofitat artista rensench y 'l encoratjém perque vagi seguint que bon camí que ha comensat, segars de que hi tindrà honra y profit.

Hem rebut lo número 32 any según, de la excelent revista «L'Atlántida» de Barcelona. Dit número publica un escullit text, entre 'l qual se destaca una poesia inédita del gran Verdager. Entre 'l bon número de grabats que 'l avaloran, es de notar un preciós cuadro d'en Ramon Casas, lo qual representa una noya resant devant d'un Sant-Crist dintre d'una senzilla estancia. Reparteix també tres folletins, una comedia, una colecció de poesias y un poema, que es lo famós d'en Mistral titulat «Lo Poema del Rose». Es un número verament notable.

Lo notable poeta catalanista en Ferrán Agulló y Vidal, ha entrat á formar part de la redacció del diari semi-rotatiu «Las Noticias». Mal empleo pel senyor Agulló.

S'ha publicat l'«Anuari Catalá», any IV, corresponent al present any. En ell figuran variats y excelents treballs de nostra joventut literaria, particularment dels afiliats á la escola modernista.

Lo recaudat en lo dia d'ahir en la Administració de Consums per diferentas especies, puja la cantitat de pessetas 882.03.

Lo Sr. President de la Cambra de Comers d'aquesta ciutat, com á Vocal de la Comissió Executiva de la Exposició Nacional d'Industrias Modernas de Madrid ha rebut del Sr. President de la mateixa la Circular que copiém á continuació, per lo que puga interessar als Industrials que vulguin concorre á dit Certámen:

«Exposició Nacional d'Industrias Modernas de Madrid de 1897.—En virtud de lo disposat en lo Real decret de 22 de Juliol últim, se celebrará en aquesta Cort una Exposició de productos de las Industrias modernas que s'instalará en lo Palau de la Industria y de las Arts, obrintse 'l dia 20 d'Octubre próxim venir.—Poden acudir á dit Certámen, y així convé que tinga lloch todas las Industrias fabrils y agricolas en aquets últims temps establertas ó que en cualsevol sentit hagin progresat, ab lo principal objecte de revelar las forsas productoras del país, los alientos de que está animada la Nació, y la té que té en sos futurs destins á pesar de las contrarietats que actualment sofreix per sas guerras colonials, quals danys está disposada á reparar enérgicament ab los fruyts d'un treball assíduu y cada vegada més ampli y vigorós.—Per aquets motius, de rellevant utilitat nacional y d'evident profit particular la Comissió s'apressura á fer un cridament al patriotisme y al interés de tots los productors, sollicitant dels mateixos lo més decidit concurs pera 'l bon éxit d'aquesta empresa quals condicions estableix lo Reglament de la mateixa del qual per paquet separat s'acompanyan dos exemplars, així com cuarenta de las cédulas d'inscripció, qual circulació y formalisació recomana, pregent la major eficacia, promptitut y zel en aquest assumpto essencial de la Exposició de que s'tracta que gosi del valió apoyo del Govern y quals propósitos tan beneficiosos han de ser pera la causa del progrés nacional.—La Comissió li estimará que per tots los medis que son bon zel lo sugereixi, y ab la brevetat que reclama lo angustiós del plasso disponible, dongui á conèixer molt, especialment als productors que en lo Certámen desitgin figurar, todas las circunstancias que aquest reuneix y las reglas especiales que pera particular coneixement de cada un van impresas en las cédulas d'inscripció, sobre quals reglas me permeto també cridar la atenció de V. S. y de la Corporació de sa digna presidencia.—Deu guardi á V. S. molts anys.—Madrid 31 Agost de 1897.—Lo President, Lo Duch de Sexto».

De la India inglesa.—Un telégrama de Simia anuncia que 'l fort de Beluchistán ha caigut en poder dels insurrectes, quins al penetrar en la plassa després d'un atach obstinat, passaren á gabinet á la guarnició.

La noticia d'aquest desastre ha produhit gran sensació á Inglaterra, per quant s'havian reconcentrat en aquella regió 20.000 homes del exércit inglés de la India, haventse anunciat ab aquest motiu que la insurrecció podia donarse per acabada.

En vista d'aquest inesperat fracás, se diu, segons telégrama de Calcuta, que 'l general en jefe del exércit de la India ha marxat á ls frontera pera posarse al frente de las tropas inglesas á fi de sofocar la insurrecció.

En altre despaig del mateix origen se diu que s'han sublevat las tribus mussulmanes de la costa de Malabar.

La situació sembla agravarse per moments.

DE VIATGE

De Tortosa á Sant Carlos de la Rápita

CARTAS DE LO SOMATENT

Tres son los medís de locomoció en que 's pot fer lo viatge, descartant la bicicleta y l' agafar lo camí a peu: per lo tren fins á Amposta, ab carruatje, ó per riu avall també, fins á Amposta, ahont esperá á la «Providencia» ó á la «Atrevida», barcas que fan lo trajecte; una tartana antiga, tant com ho es lo matxo que d' ella tira, donchs talment sembla una arengada rovellada per lo temps.

Lo medi per mí escullit fou lo de la barca, que sortint á las 2 de Tortosa arriba á las 4 á Amposta y 's transborda á la tartana, aquesta nos deix á las sis á Sant Carlos.

L' Ebre, avuy per avuy, no es caudalós; rellisca per son cause tranquil y sossegat y en son sí porta no mes una tercera part escassa de l' aygua que generalment fa precipitar la seva corrent á desembocar al mar.

A més, es tant poquet lo desnivell desde Tortosa á Amposta, que las barcas que fan lo trajecte quan no tenen vent favorable, lo de garbí, que regularment es en lo viatge d' anada, ni utilizan la vela, ni fan ús dels remes; un matxo que passa per la vora esquerra del riu y estira una corda agarrada á la mateixa punta del pal de la barca, es l' encarregat de ferla navegar; y com la barca mes prop ó mes lluny de la vora, lo capitá y patró recull ó afloixa la corda, que per aixó dalt del pal ja hi ha una curriola apropiat pera la maniobra.

Cap sotregada s' experimenta y alló del groxament de la nau, que moltes vegades se diu, aquí no resulta; mes que un bressol balancejat per l' aygua, es un cos mort posat á terra que no fa moviment.

Las voras del riu cap atractiu ofereixen; passa l' aygua tan á ran de terra, que desde la barca no s' ovi- ra tan sols un principi de paisatge; d' assí d' allá única- ment se veuen las cimas de las montanyas confo- nentse ab los nuvols que avuy cubreixen lo blau espay; pero seguint nostra ruta, trobém que d' unes de la mateixa vora del riu, ne surten dos fonts d' aygua fresca y ben clara, á una de las quals s' hi acosta la barca pera omplir tres cántaras que porta pera 'l con- sum dels tres mariners y dels passatjers; aixís es que 'l viatge se fa ab certa monotonia y l' ánima acostumada á contemplar tot lo gran, bell é infinit, experimenta un fort desengany.

Pero á la vista d' Amposta 's repesa y reb una ben grata impresió.

Amposta vista desde 'l riu y á una distancia de mitja hora, sembla que talment s' aixequi al bell mitj de las ayguas, avuy enterbolinadas, calor de terra, del Ebre; mes á mida que 'ns hi acostém se veu que no es pas aixís; que está assentada demunt de la vora dreta, fent creure que quan los alarbs la construhiren, ja que sa fundació 's remonta á aquella fetxa, l' Ebre no corre- ria per son cause actual, lo fet de que las arcadas d' un enderrocat castell que te 'l sagell d' aquella época, es- tigan avuy dia mitj tapades per las ayguas, y tapades del tot per un mur d' obra. La població está tota volta- da d' aygua; per una banda 'l riu y per altre 'l canal.

Una visita feta á corre-cuyta difficilment sugereix datos pera ferne un artiolet y com aixó 'm succehí á mí, no més puch d' Amposta, com á nota curiosa, que l' excursionista si 's proposés averignar lo número de ganduls que hi ha en lo poble, no trigaría boy gens en saberho: tots se troban á la plassa del Dach de la Victoria a la arribada de la barca. Aixís m' ho digué y feu ressaltar un company de viatge y fill de Sant Carlos.

**

Ja havém pres assiento en la tartana de que parlem al principi; lo cotxero atja al animal ab la tralla y no- vament fem via en nostre camí. Aquesta vegada las so- tregadas produhidas per lo traqueteig del carro ja las sentím; una pedra, un clot, fan que molt sovint doném salts sobre 'l cuixí de ploma ahont aném assentats, pe- ro la vista també gaudeix més contemplant bonicas hortas y bellas campinyas que s' extenen á abdos cos- tats de la carretera.

Rich es lo camp y en ell se pot dir que s' hi cull de tot, alimentat com está per las ayguas del canal de regar de l' Ebre, una branca d' aquell altre famós canal marítim que la Royal Companyia del Ebre inten- tá construhir pera ferlo navegable fins á Zaragoza, obra malaguanyada, en la que s' hi gastaren 90 millions de rals, y que no ha portat cap utilitat, puig tan aviat com se construhiren los ferrocarrils se deixà de traba- llar en lo canal que á las horas estava fet fins á mitj camí d' Amposta á la capital d' Aragó.

Mes la principal riquesa agrícola del país es l' arrós;

en aquest temps las sevas rossas espigas destacan sobre lo vert viu y fosch de todas las demás plantas y arbres, y sembla una catifa d' or posada demunt la terra per má generosa y pródiga pera aconsolar al sufert pegés.

No son, no obstant, aquestas planurias, las de la Manxa y Castella; se distingeixen las primeras de las d' aquestas últimas, en que aixís com en aquellas hi destaca bastant sovint la silueta d' algun ó bastants arbres de fruyts estimats, en las darreras no se 'n hi veu cap en general y per escepció quan algun n' hi ha, sempre á las voras del canal, son dels que no tenen fruyt: olms, freixas y xops.

Y descubrint á cada recolze de la carretera nous paisatjes en los que no hi faltava tampoch la silueta d' alguna montanya arribém á la ciutat fundada per lo rey d' Espanya Carles III, Sant Carlos de la Rápita, refugi dels desterrats en algun temps y ahont doná 'l crit de visca Carles VI lo general Ortega, que procedent de las Balears hi havia desembarcat ab sas tropas y qual crit de rebelió no fou secundat, costant la vida á dit general, que fou afusellat á la plassa de Tortosa.

La entrada á Sant Carlos es una entrada que co- rrespón á una gran ciutat: tots sos carrers son espayo- sos y las sevas casas blancas com las petxinas del mar. Avuy pera son vehinat es un dia felís y especial- ment pera la gent de mar.

Després de molts y molts telégramas á la Coman- dancia y Ministre de Marina, han conseguit lo poguer reprendre las sevas tasques de pescar al bou y com la mar es la seva principal riquesa, no preguntén si n' están de contents.

L' aspecte de la platja, are al cap vespre es deliciós; lo mar está tranquil, los mariners arreglant los parells y la voreta tota farsida de barquetes que esperan lo esser gronzadas per las onas, ignorant ipobretes! que 'l seu passeig costará la vida á milers de peixos, grans y petits, com també podria costarlos hi á ells si la mar se posés enfurismada.

No 's parla d' altra cosa que de la bona nova; los més maliciosos no deixan de preguntar si 'ls de varis punts de la gola del Ebre enllá cap á Tarragona no farán cap á las sevas ayguas; pero 'ls vells del ofici los hi treuehn aquets pressentiments assegurantlos hi que no 's despatzarian los papers á las barcas forasteras.

A la badia hi ha dos «escampa-vias»: un de la co- mandancia pera vigilar que no s' anés á la pesca del bou, quan no hi havia la autorisació y un de la Compa- nyia arrendataria de tabacos pera vigilar la costa. Allí s' están los dos quiets.

Ni un alé d' ayre respira; ningú diria que estém al dia 2 de Setembre; y aquesta calor, posa dolents, ma- lalts, á no poca gent, principalment á las personas de bonas carns; son malalties passatjeras y que no cal fer llit, puig consisteixen en uns granets que 'ls surt per tot lo cos y que aquí ne dihém «borradura».

Sant Carlos de la Rápita 2 Setembre 1897.

SECCIO OFICIAL

Registre civil

del dia 2 de Setembre de 1897.

Naizements

Francisco Amorós Ollé, de Andreu y María.—Ramon Salvadó Pamies, de Ramon y María.

Matrimonis

Jaume Sisquellas Vilá, ab Claudia Sugranyes Monné.

Defuncions

Cap.

SECCIO RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Santa Cándida.

CULTS RELIGIOSOS

Santuari de Ntra. Sra. de Misericordia

Avuy dissapte á las sis de la tarde 's cantarà la Salve de costum.

Sant de demá.—Sant Llorens.

SECCIO COMERCIAL

Moviment del port de Tarragona

Entradas del dia 2

De Marsella y Barcelona en 4 dias, v. «Cabo Falos» de 1.123 ts., ab efectes, consignat á M. Marián Peres. De Bilbao y esc. en 20 dias, v. «Cabo Tortosa», de 997 ts., ab efectes, consignat á D. Marián Peres.

De Barcelona en 6 horas, v. «Anselmo», de 457 ts., ab tránzit, consignat als Srs. Fills de B. Lopez.

De Isla Cristina y esc. en 22 dias, llaut «Arrogantes» de 44 ts., ab tunyina, consignat á D. Joseph María Ricomá.

De Ayamonte y esc. en 24 dias, llaut San Francis- co, de 39 ts., ab tunyina, consignat als Srs. Argenté y Rodriguez.

Despatzadas

Pera Cette, v. «Correo de Cartagena», ab vi- Pera Bilbao y esc. v. «Cabo Palos», ab carga ge- neral.

Pera Marsella y esc. v. «Cabo Tortosa», ab efectes. Pera Cartagena, pol. gol. «San Pedro», ab farina. Pera Bilbao y esc. v. «Anselmo», ab carga ge- neral.

BARCOS A LA CARGA

Pera Bordeaux, Oporto, Helsingfors, Abo, Hangó, Borge, Lovisa, Kotha, Viborg, Fredriksham, Nistad, Raumó, Björneborg, Kristinestad, Vasa, Jakobstad, Gamla, Karleby, Uleaborg, San Petersburg y Redal, y pera Moskow, Warschau y Nischni Nowgorod, a flete corrido via San Petersburg, sortirá d' aquest port del 7 al 8 de Setembre próxim lo vapor rus «Ariadne» que despatzax los senyors Boada germans.

J. Marsans Rof

Representant: JOAQUIM SOCIATS

CARRER SANTA ANNA, 26.—REUS

Ultima hora de la Bolsa de Barcelona á las 4 de la tarde d' ahir:

Interior	64.90	Filipinas	
Exterior	81.70	Aduanas	96.25
Amortizable	19.12	Cubas 1886	96.75
Fransas	16.80	Cubas 1890	80.
Norts	21.95	Obs. 6 0/0 Fransa	
Exterior París	62.50	Obs. 3 0/0	
París	31.	Londres	32.02

Se reben ordres de Bolsa pera Barcelona, Madrid y París.

Descompte de cupons, compra y venda al comptat y per compte agé de tota classe de valors, compra de monedas y bitllets de tots los paisos.

BOLSA DE REUS

Cotisations realizadas en lo dia d' ahir á Barcelona facilitadas per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Interior	64.90	Fransas	16.80
Exterior	81.70	Cubas vellas	96.75
Colonial		Cubas novas	80.
Norts	21.95	Aduanas	96.25
Obligacions Aduanas	60.	Oblig. 3 0/0 Fransa	51.
		Filipinas	
		PARIS	
Exterior	62.50	Norts	
París	31.	GIROS	
		Londres	32.02

Cambis corrents en lo dia d' ahir en aquesta plassa facilitats per os corredors de comers D. Joan V. lles, D. Joan Lauradó Prats y D. Joan Vallduvi.

Londres	90 d/v.	00.00 diner	8 d/v.	00.00
París	8 d/v.	00.00	Marsella	00.00

VALORS LOCALS DINER PAPER OPER.

ACCIONS			
Gas Reusense	850	010	010
Industrial Harinera	600		
Banch de Reus	500		
Manufacturera de Algodon	100		
C. Reusense de Tranvias, privilegiadas al 5 per cent.			415

ANUNCIS PARTICULARS

TRASLADO

La pasteleria y Confiteria

LA CONFIANZA

DE

C. XIPELLI

S' ha traslatat desde la casa que ocupava en la plassa de Prim cantonada al Arrabal de Santa Anna, á la mateixa plassa de Prim número 7, á causa de las continuas exigencias del amo de la casa en que estava instalada.

En lo nou local, se proposa continuar servint á sos parroquians y al públic en general ab l' esmero que te acreditada la casa «LA CONFIANZA».

REUS.—Plassa de Prim, 7.—REUS.

Ferrocarril económic de Reus a Salou

Servey de trens que regirá desde 'l dia 1 de Setembre de 1897.

SORTIDAS DE REUS.—Mati: 4.10, 8.44, 9.06. Tarde: 12.35, 2.32, 3.48, 6.20.

SORTIDAS DE SALOU.—Mati: 4.56, 7.32, 10.46. Tarde: 1.57, 3.12, 5.10. Nit: 7.25.

Las horas se regiran per lo meridiá de Madrid.

Imp. de G. Ferrando.—Plassa de la Constitució,

GUIA DEL PASSATJER

SURVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona
 5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 4.ª, 2.ª y 3.ª
 8'56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y diables, (per Vilanova).
 12'41 t. mercancías, segunda y tercera.
 1'57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona á Reus
 5'25 m. (per Vilafranca).
 9'46 m. (per Vilanova).
 15'8 t. per id.
 7'39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).

De Reus á Mora
 9'33 m.—1'04 t.—3'40 t.—7'19 y 9'57 nit.

De Mora á Reus
 4'24 m.—8'00 m.—12'05 t.—6'04 t.—7'36 n.

De Reus á Tarragona
 8'30 m.—9'47 m.—2 t.—7'04 t.

De Tarragona á Reus
 7'30 m.—12'25 t.—4'30 t.—8'20 n.

La Reus á Lleyda
 8'40 m.—5'23 t.

De Lleyda á Reus
 5'50 m.—3'50 t.

De Reus á Vimbodí
 1'28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Vimbodí á Reus
 9'53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Tarragona á Valencia
 9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia á Tarragona
 11' m. y 6'30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, 8'30 m.

De Barcelona (per Tarragona) 8'30 m.
 De id. directe 10'30 t.
 De id. id. 1'30 t.
 De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7'30 t.
 De Madrid y Zaragoza 2'30 n.
 De Lleyda y Huesca 7'30 n.

NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona lo 7 y 27 de Noviembre y 15 y 19 de Diciembre del corrent any. Los de Cuba surten d'aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de reforç á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Per Barcelona á las 5'00 m.
 Per id. á las 2'00 t.
 Per Tarragona, Valencia y Murcia per S. Viceas 5 m
 Per id. id. id. (per idem) á las 2'00 t.
 Per Tarragona, directe á las 7'00 n.
 Per Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas á las 8'00 m.
 Per Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1'00 t.
 Los pobles servits per peatens á las 9'00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucía y Extremadura, que s deposita en los bussons després de la sortida del correo de Madrid, se li dona sortida á las 7 de la nit per Tarragona.

Als propietaris reusenses Y AL PUBLICH EN GENERAL

Quan una ciutat com Reus atravesa una crisi produhida per la falta de treball enten los firmants que tots en general y cada qual en particular tenen la obligació de posar de sa part tots los medis de que pugui disposar pera conjurarla. Los firmants donchs, empresaris tots, y bé ab reduhida esfera d' acció y práctichs en la edificació d' edificis pera conjurar en lo que es fé, á son alcans la crisi perque atravessan tots los oficis que intervenen en art de edificar y reparar edificis, no han titubejat ni un moment en presentar als senyors vehins de Reus las següets garantías á fi de que en sa vista se decideixen aquets á edificar ó reparar los edificis que tingan á be.

En las obras á jornal lo qui dels quatre dels firmants que estigui encarregat de la direcció de las mateixas, després de dirigir los travalls complirà son jornal d' oficial mestre de casas, no cobrant per las dos cosas más que el jornal de 17 rals.

Acceptará sens cap reparo los oficis que li indiqui lo propietari y en cas de que ell los tinga d' aprontar, presentarà bons oficis mestre de casas, no cobrant mes que el jornal del oficial ó sian 16 rals renunciant á favor del amo de la obra lo ral que per cada oficial venian fins ara percibint los empresaris en concepto de dret de ferramentas.

Compran los materials ahont lo propietari los hi indiqui que pera la construcció se necessitin y en una paraula estarán á las ordres del propietari, que es lo qui paga en todas las obras á jornal.

En las obras que s' efectuhin á preu fet los firmants garantizan desde ara la solidés de la construcció y la bondat dels materials que emplearán en la mateixa y presentarán al públich reusense la següet tarifa de preus de las unitats d' obra pera que aquest vegi la verdadera rebaixa en los citats preus de construcció y s decideixin á edificar en son profit y conjuració de la crisi per la que atravesa la ciutat de Reus.

En las obras á preu fet los suscrits s' encarregarán, si així ho desitja lo propietari, de tot lo concernent á la edificació, cerrelleria, fusteria y demés articles fins deixar la obra á punt de ser habitada, ó com vulgarment se diu, á entrega de claus.

Los preus á preu fet son com segueix

METRES CUADRATS

	Ptas.	Cts.
Mur de pedra de 45 centímetros d' espessor en barreja á.	6	15
id. de id. de id. id. en argamassa á.	4	60
id. de id. de rajotas de 30 centímetros en barreja á.	6	08
id. de id. de id. de id. id. en argamassa á.	5	25
id. de id. de id. de id. id. en barreja á.	3	02
id. de id. de id. de id. id. en argamassa á.	2	62
Envá de cantell doblat.	1	38
id. de id. de tova de 1/4 á.	1	05
id. de id. de id. Comuna á.	0	70
Solera de tres gruixos en barreja á.	3	50
Teulada d' Empressari.	2	83
Trespol reboltons doblats aplanat y enrajolat ordinari á.	2	67
Esgrahons de 4 palmos 00, 80 centímetros sans escalonera.	1	84
Teixo de Canyas llis (sense fusta) materials y má d' obra.	1	14
Lluits de Solera en argamassa.	0	50
id. de id. en barreja en obra.	0	50
id. de id. en argamassa en obra.	0	31
id. de id. en murs de pedra.	0	50
id. de guix en reboltons.	0	35
id. de id. en Envá de cantell.	0	20
Colocació y materials del Mosaich de Valencia.	1	75
id. de id. encrostat al loch.	1	25
id. de id. Baldosas del Hospitalet.	0	85
id. de id. Artificial.	0	75

NOTA.—Aquets preus se comprenen sols en edificacions de nova planta y dins tre la localitat.

ALTRA.—En las reparacions hi haurá molt poca alteració en los preus segons los metres de cabuda y posició.

ALTRA.—Carnissas, comunas, cunyas, colocació de pedra picada, motlluras á preus molt reduhits.

Los firmants: **Josep Magnà**, primer del Bosar, núm. 13.—**Joan Rodríguez**,arrer Sant Francesch, núm. 48.—**Françesco Serra**, Arrabal-beix de Jesús, número 9.—**Jaume Novell**, carrer Sant Celestino, número 33.

Biblioteca Regionalista Libreria Regional, carrer de Jesús, 31

SECCIÓ CATALANA

«Lo Catalanisme», per Valentí Almirall,	10 rals.
«Quadros», per Emili Vilanova,	2 " "
«La Dida», per Joseph Feliu y Codina,	2 " "
«Cartas Andorranas», per Joseph Aladern,	2 " "
«Costums típicas», per id.	2 " "
«Alcover», monografía, per id.	2 " "
«Poesias», per Manel Marinello,	2 " "
«Oda á Barcelona», per Jascinto Verdager,	2 " "
«Lo Pl de las tres branças», per id.	2 " "
«L' Aglonya», per Ramón Masferrer,	2 " "
«Croquis Pirenenchs», per J. Massó Torrents,	12 " "
«La Fada», per id.	2 " "
«Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbo,	2 " "
«Anant pel món», per Santiago Russinyol,	16 " "
«Les Cròniques catalanes», per Gabriel Turell,	12 " "
«Obres catalanes», per Joseph Ixart,	20 " "
«Poesias», de Joan Maragall,	8 " "
«Alades», per Emili Guanyabens,	8 " "
«Fructidor», drama, per Ignaci Iglesias,	8 " "
«Montlba», per Bosch de la Trinxeria,	12 " "
«Quan jo era noy», per A. de Riquer,	20 " "
«Música vella», per E. Doria y Bonaplata,	12 " "
«Figura y paisatge», per Narcís Oller,	12 " "
«Tascant per les Serres», per J. Pons y Mas-	12 " "
saveu,	8 " "
«Espectres», per Enrich Ibsen,	8 " "
Obres dramáticas de la biblioteca del «Teatro Regio-	
nal», á meytat de preu.	
«Cansons Catalanas», harmonisades per Enrich More-	
ra, han sortit:	
«Sant Ramón»,	2 rals
«Planys»,	2 " "
«El Maçoudia», per Brunet y Bellet,	4 " "

ASCENSORES-SIVILLA

Hidráulicos y Eléctricos

MONTA CARGAS Y MONTA PLATOS

APARATOS
 ELEVADORES
 DE
 TODOS
 SISTEMAS

MOVIDOS
 POR MOTOR
 DE
 Vapor, de Gas
 Y Á BRAZO

MUNAR Y GUITART

S. en C.
 INGENIEROS Y ARQUITECTOS

LIBERTAD, 1, MADRID

La casa construye y tiene funcionando aparatos elevadores de todos los sistemas conocidos, como son los de equilibrio superior, equilibrio inferior, hidrostático, fúnculares, de compensador, eléctrico, hidráulico, mecánico, á brazo, etc., que se describen en el CATALOGO GENERAL DE LA CASA.

Se facilitan Catálogos y Presupuestos

1897